

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Toimenpanon seuranta on tärkeää ja auttaa edistämään ja tarvittaessa muuttamaan tai tarkentamaan tavoitteita. Strategiassa voisi vielä hieman enemmän kertoa, miten pidetään huoli, että strategia toteutuu ja miten se suhteutuu niin olemassa olevaan lainsäädäntöön kuin muihin varautumiseen ja turvallisuuteen liittyviin strategioihin ja dokumentteihin. Nyt dokumentissa on lähinnä huomioitu jälkikäteisseuranta, ei varsinaista käytäntöön viemistä. Seurantaa voisi myös hyödyntää tehokkaammin tuomalla se paremmin strategiaan kytkeytyvien toimijoiden saataville kunkin toimijan tarvitsemalla laajuudella.

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

2.1 Johtaminen

Johtamisen ja tiedonkulun osalta todetaan, että johtamisvälineiden, -rakenteiden ja -tapojen toimivuus varmistetaan säännöllisellä testauksella, harjoittelulla ja seurannalla. Toiminnan koordinointi ja tiedonkulku on varmistettava eri viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistoiminnalla. Erityisesti tiedonkulkuun viranomaisten, elinkeinoelämän toimijoiden sekä järjestöjen välillä on panostettava niin normaalioloissa, häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

Merkittävä osa kriittisestä infrastruktuurista ja myös osa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitäjistä on yksityisessä omistuksessa ja onkin syytä varmistaa, että näillä huoltovarmuuskriittisillä toimijoilla on kaikissa tilanteissa saatavilla riittävästi niin tietoa kuin resursseja varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan toimenpiteiden suunnitteluun ja varmistamiseen. Ennakoimalla ja harjoittelemalla yhdessä kaikkien toimijoiden kesken voidaan varmistaa rakenteiden ja tiedonkulun toimivuus todellisessa tilanteessa.

2.5 Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

Elintarvike- ja päivittäistavara- ja huollon merkitys ja sen turvaamiseen tarvittavat resurssit kuten tuotantopanokset, osaava työvoima, elintarvikevalvonta, vesihuolto ja kansalaisten omatoiminen varautuminen on pääosin tunnustettu. Elintarvike- ja päivittäistavara- ja huollon osalta erittäin kriittinen resurssi, energihuolto, on tässä jätetty mainitsematta. Erityisesti sähkösaannin turvaaminen on kriittistä koko elintarvikeketjun (alkutuotanto, elintarviketeollisuus, kauppa ja jakelu sekä ruokapalvelut) toimivuuden turvaamiseksi.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

4.2 Varautuminen

Kuten strategiassa todetaan, varautuminen ulottuu kaikille toiminnan tasoille ja sisältää elinkeinoelämän, järjestöjen ja muiden yhteisöjen toiminnan yhteensovittamisen julkisen sektorin toimenpiteiden kanssa. Se perustuu lainsäädännön vaatimiin varautumisvelvoitteisiin sekä osin vapaaehtoisuuteen. Strategiassa todetaan myös, että olennainen osa varautumisesta on tehtävän edellyttämien resurssien hankinta ja ylläpito. Varautumisvelvoitteista säädettyä on varmistettava Huoltovarmuuskriittisten elinkeinoelämän toimijoiden osalta, etteivät toimenpiteet aiheuta kohtuuttomia kustannuksia yrityksille, joita velvoitteet koskevat.

4.3 Vaste

Pidämme erittäin tärkeänä, että vasteen osalta on huomioitu toimenpiteiden hajauttaminen ja monentaminen myös osana tarvittavia jatkuvuudenhallinnan käytäntöjä.

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

5.2 Elinkeinoelämä

Strategiassa on tunnistettu, että yritykset tuottavat merkittävän osan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyvistä palveluista ja valtaosa yhteiskunnan kriittisistä toiminnoista on yksityisomistuksessa. Strategiassa todetaan myös olevan tärkeää, että yritysten toiminnan jatkuvuus on turvattu. Elinkeinoelämän varautumisen osalta nostetaan myös esiin Huoltovarmuusorganisaation keskeinen rooli.

Pidämme elinkeinoelämän kannalta kriittisenä, etteivät elintärkeiden toimintojen varmistamiseen liittyvät kustannukset muodostu yrityksille kohtuuttomiksi esimerkiksi lainsäädännöllisten varautumisvelvoitteiden kautta. Pidämme tärkeänä, että siltä osin kuin yksityisille toimijoille määritetään varautumisvelvoitteita, toimijoilla tulisi olla mahdollista saada korvaus varautumisvelvoitteeseen liittyvistä toimenpiteistä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä toiminnasta ja joista aiheutuu lisäkustannuksia.

Elinkeinoelämän, viranomaisten ja järjestöjen välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa on tärkeää mahdollistaa ja kehittää, jotta kaikilla toimijoilla on käytössään riittävästi tietoa ja resursseja toiminnan varmistamiseksi.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

2. Valtion ylimmän johdon tilannekuvan ylläpitäminen

Päämäärä ja tavoitteet, toiminta-ajatus

Tilannekuvatoiminnassa olisi valtionjohdon ja vastuullisten ministeriöiden lisäksi syytä huomioida myös huoltovarmuskriittisten yritysten tarpeet ja varmistaa, että tiedonkulku on kaksisuuntaista. Oikea-aikaisella tiedonsaannilla ja ennakoimalla voidaan tehokkaammin torjua mahdollisia kriisejä ja uhkia.

10. Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen

Toimijat

Joukkoja perustettaessa Puolustusvoimien ruokahuollon tarve ja volyyymi kasvaa merkittävästi, ja elintarvikkeille kohdistuu erilaisia vaatimuksia kuin normaaliolojen tuotteille. Volyymin ja vaatimusten muutos tulisi huomioida normaaliolojen suunnittelussa selkeämmin, jotta toiminnan ylös ajo voidaan tehdä hallitusti yhteistyössä elintarvikeketjun eri toimijoiden (erityisesti elintarviketeollisuus, tukkukaupat ja jakelu sekä ruokapalvelut) kanssa.

21. Maahanmuuton prosessien turvaaminen

Päämäärä ja tavoitteet

Ulkomaisen työvoiman huomiointi huoltovarmuusasiana on kannatettava. Vastaavan tavoitteen tulisi näkyä myös koulutuspoliittisissa linjauksissa, jotta esimerkiksi koulutettuja kaupan ja elintarvikealan osaajia on saatavilla jatkossakin.

45. Elintarvike- ja päivittäistavara- ja huollon turvaaminen

Päämäärä ja tavoitteet

Elintarvikehuollon määrittelyä tulisi täydentää maininnalla ruokapalveluista omana kokonaisuutenaan. Ruokapalvelut, joihin kuuluu myös lakisääteiset ruokapalvelut (kuten sairaaloiden, hoivakotien, päiväkotien ja koulujen ruokahuolto) ovat merkittävässä roolissa kansalaisten ruokahuollossa. Ruokapalveluilla on myös Huoltovarmuusorganisaatiossa oma pooli ja se on selkeä erillinen kokonaisuus, joka täydentää elintarvikehuoltosektorin alkutuotanto-, elintarviketeollisuus- sekä kauppa- ja jakelupoolia.

Strategiassa todetaan, että päivittäistavara- ja huolto perustuu toimiviin markkinoihin, kotimaassa toimivaan elintarviketeollisuuteen ja sen jalostuskykyyn sekä elintarvikelogistiikan ja kaupan toimintakykyyn. Pidämme erittäin tärkeänä, että kaupan ja jakelun toimintaedellytykset varmistetaan. Markkinoiden toimivuus on pyrittävä varmistamaan kaikissa turvallisuustilanteissa, sillä myös häiriötilanteissa lähtökohtana on markkinaehtoinen toiminta.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Yhteiskunnan turvallisuusstrategian luonnoksesta.

Strategia painottuu vahvasti valtionhallinnon ja ministeriöiden tasolle, vaikka usein häiriötilanteisiin vastaaminen sekä yhteiskunnan palvelujen valmius ja varautuminen rakennetaan paikallisella ja alueellisella tasolla unohtamatta elinkeinoelämää osana elintärkeiden toimintojen turvaamista. Tämän toivoisi tunnistettavan ja näkyvän strategiassa paremmin.

Hiilamo Simo
Kaupan liitto ry